

Vlaco vzw

ZAKBOEK
VOOR DE

KRINGLOOP
TUIN

Stap voor stap compost maken en
creatief aan de slag met tuinresten

Lannoo

inhoud

01 **Thuiscomposteren: hoe, wat en waarom?**

Een wonder der natuur	16
Waarom zou ik thuiscomposteren?	17
Wat wel en wat beter niet?	17
Wie doet voor ons het composteerwerk?	23
Voedsel, lucht, vocht en warmte: vier voorwaarden	28
Van koud naar warm... of omgekeerd	31

02 **Thuiscomposteesystemen**

Welke tools?	36
Welk systeem?	38
Het compostvat	42
Compostbakken	48
Composthoop	54
Wormenbak	56
Is mijn compost klaar?	62

03 **Aandacht, aandacht!**

Beoordeel je compost	68
Waar zet ik mijn vat of bak?	71
Wat doe ik er nog bij?	72
Hocus pocus?	73

04 **Anderen laten composteren**

Gft en groenafval: wat is dat?	76
Verwerking gft en groenafval	78
Compost en biogas als eindproducten	82
Het belang van zuiver gft en groenafval	85

05	Compost: gebruik en eigenschappen	
	Met compost verbeter je de bodem en sluit je de biologische kringloop	88
	Bodemsoorten en hun eigenschappen	89
	Welke bodem heb jij?	90
	Bodemvoedselweb	93
	Compost en zijn zeven voordelen	94
	Hoeveel compost gebruik je?	96
	Waar kun je compost gebruiken?	97
06	Grasbeheer	
	Aanleg en onderhoud van het gazon	106
	Waarheen met het maaisel?	113
	Moet het een écht gazon zijn?	115
07	Snoeihoutbeheer	
	Houtachtigen brengen structuur	122
	En ze vragen ruimte	124
	Snoeien maar	127
	Voor wie versnippert	131
	En óf dat hout snijdt!	135
08	Kippen houden	
	Bezint eer ge begint	146
	Sociaal en speciaal	148
	Eten en drinken	149
	Voelen ze zich kiplekker?	150
	Het verblijf	152
	De mest	157
09	Zorg voor vaste planten	
	Hoe kiezen?	162
	Hoe aanplanten?	168
	Hoe onderhouden?	170
	Inpassen in een gelaagde structuur	173

ZAKBOEK VOOR DE KRINGLOOPTUIN

VOORWOORD

Natuurlijke kringlopen

In de natuur draait alles om natuurlijke kringlopen. Hetzelfde geldt voor je tuin!

Bladeren worden voedingsstoffen voor nieuwe planten, grassnippers hebben een positief effect op de bodem en afgezaagde takken kunnen een nieuw leven krijgen als creatief tuinonderdeel.

Kringlooptuinieren betekent dat je de natuurlijke processen in je tuin respecteert en ondersteunt. Door tuin- en keukenresten opnieuw in het tuinecosysteem te brengen, maak je optimaal gebruik van de organische materialen en de voedingsstoffen die ze bevatten. Dat houdt je tuin gezond.

De tips in dit zakboek helpen je de kringloop in jouw tuin te sluiten en tonen hoe je een levendige, natuurlijke oase maakt van jouw tuin. In zo'n tuin kun je het hele jaar door vertoeven, genieten en beleven. Laat je inspireren, ga aan de slag en ontdek de vele voordelen van kringlooptuinieren voor zowel je tuin als jezelf.

ENKELE BEGRIPPEN DIE JE ZULT TEGENKOMEN:

- **Omzetten:** een hoop keuken- en tuinresten verplaatsen om de procesomstandigheden (lucht, vocht en temperatuur) te verbeteren.
- **Beluchten:** ervoor zorgen dat er voldoende zuurstof tot diep tussen het composterend materiaal doordringt, zodat de compostering niet stilvalt. Dat kan door om te zetten, maar ook andere methoden zijn beschikbaar.
- **Hygiëniseren:** het doden van zaden en ziektekiemen. Je kunt hygiëniseren door te composteren bij voldoende hoge temperaturen over een voldoende lange periode.
- **Mulch:** een (organisch) laagje dat je aanbrengt op de bodem, om de bodem te verbeteren, te beschermen tegen uitdroging, het bodemleven te activeren, onkruidgroei te remmen, slakken af te schrikken...

Wie kringlooptuiniert, tuiniert met oog voor het klimaat, voor water én voor biodiversiteit

Alle tuinen in Vlaanderen – en dat zijn er meer dan twee miljoen! – nemen 12% van de totale landoppervlakte in beslag. Dat is meer dan de oppervlakte aan bossen (10% in Vlaanderen). Als tuinier heb je een unieke kans om jouw kleine stukje groen naar eigen smaak te beheren. Tegelijk help je zo de biodiversiteit te vergroten, de water- en droogteproblemen (die we de laatste jaren hebben leren kennen) te beperken en klimaatrobuustheid (waar we de komende decennia behoefte aan zullen hebben) te creëren. Alle tuinen in Vlaanderen vormen samen één grote, groene oase, waarin iedere afzonderlijke tuinier een waardevolle rol speelt.

Kringlooptuiniëren kan op vele manieren. Kies wat bij jou past; elke manier heeft een voordeel voor klimaat, water of biodiversiteit.

EEN KRINGLOOPTUINIER...

- 1 ... **(h)erkent de schoonheid van (planten)resten.** Wie minder opruimt in de tuin, geeft meer leefruimte aan planten en dieren. En creëert dus meer biodiversiteit.
- 2 ... **maakt zelf compost.** Organische resten worden als waardevolle grondstoffen in de eigen tuin gebruikt. De compost verhoogt het humusgehalte in de bodem, waardoor de waterhuis-

houding in de bodem zal verbeteren.

- 3 ... **is creatief met gazon.** Hij of zij laat (een deel van) het gras weleens uitgroeien tot een bloemenweide, wat het grasmaaiwerk beperkt.
- 4 ... **hergebruikt snoeihout als snippers op een pad.** De bodem wordt zo bedekt en beschermd. Of hij/zij gebruikt snoeihout als afscheiding of kunstwerk. Dat betekent meer nestplaats voor dieren en natuurlijke schoonheid.
- 5 ... **kiest voor helpers in de tuin.** Dat kunnen compostdiertjes zijn die helpen om keuken- en tuinresten te composteren. Of insecten die komen logeren in een insectenhotel en helpen bij de bestui-

ving of natuurlijke bestrijding in de tuin. Of kippen die tuin- en keukenresten ter plaatse verwerken en tegelijk ook voor extra leven in de tuin zorgen.

- 6 ... beperkt tuinverharding.** Daardoor kan water sneller in de bodem wegzakken, waardoor wateroverlast vermindert en de grondwatertafel wordt aangevuld.
- 7 ... vangt water op en gebruikt het in de tuin in plaats van leidingwater.** Zo worden de primaire waterbronnen als leiding- en grondwater gespaard.
- 8 ... kiest voor de juiste plant op de juiste plaats.** Hij/zij combineert bij de aanschaf de eigen smaak met de eisen van de plant zoals standplaats, groeikracht en plantdichtheid. Zo ontstaat een onderhoudsarme en klimaatrobuuste beplanting om jaren van te genieten.

9 ... spit de bodem niet of nauwelijks. Dat zorgt voor een stabiel bodemecosysteem en meer biodiversiteit.

10... verkiest natuurlijke bestrijding. Wie op een natuurlijke manier ziektes bestrijdt, stoort het tuin-ecosysteem niet of nauwelijks.

11 ... kiest voor een eetbare tuin. Zelfs een kleine oppervlakte kan een interessante oogst opleveren.

Wie kringlooptuiniert, weet dat er nog héél veel andere redenen zijn om dat te blijven doen. Kringlooptuinieren is 'a way of life', een manier om doordacht en zinvol, creatief en functioneel om te springen met keuken- en tuinresten.

ZAKBOEK VOOR DE KRINGLOOPTUIN

01

**THUISCOMPOSTEREN:
HOE, WAT EN
WAAROM?**

Een wonder der natuur

Het composteringsproces is vergelijkbaar met de natuurlijke processen van afbraak en opbouw die zich al eeuwen in bossen afspelen in de strooisellaag. Bacteriën, schimmels en andere organismen breken gevallen bladeren, takjes en twijgjes af. De voedingsstoffen worden langzaam vrijgesteld in de bodem en komen zo opnieuw beschikbaar voor planten en bomen.

Bij thuiscomposteren verloopt datzelfde proces in een versneld tempo onder gecontroleerde omstandigheden. Compost

is een donkerbruin tot bijna zwart, kruimelig materiaal dat naar bosgrond ruikt. Het is een humusproduct dat levende organismen bevat en gemineraliseerde elementen – stikstof, fosfor en kalium – die voor de planten als voedsel dienen. Compost houdt die voedingsstoffen vast en stelt ze ter beschikking aan de plantenwortels wanneer die daar behoefte aan hebben.

Compost toevoegen aan de bodem stimuleert een grote verscheidenheid aan organismen en creëert een uitgebreider en evenwichtiger bodemleven. Dat biedt weerstand aan schadelijke organismen. Vanwege de kleur en de vele goede eigenschappen wordt compost weleens het 'zwarte goud' genoemd.

Waarom zou ik thuiscomposteren?

Thuiscomposteren is een gemakkelijke, voordelige en milieuvriendelijke manier om je organische resten te verminderen en de tuin te verrijken. Als je composteert, maak je van keuken- en tuinresten opnieuw een waardevol kringloopproduct. Compost is een ideale bodemverbeteraar die de tuinbodem van organische stof en voedingsstoffen voorziet. Koester de kringloop en zie hoe jij en je tuin er wel bij varen!

Wat wel en wat beter niet?

Om te composteren heb je zowel groen als bruin materiaal nodig. Groene materialen zijn keuken- en tuinresten die weinig of geen structuur bezitten, vaak vochtig zijn en veel voedingsstoffen bevatten. Denk aan groente- en fruitresten en resten van vaste planten. Ook uitwerpselen van planteneters behoren hiertoe. Met bruine materialen bedoelen we stevige, stugge, luchtige materialen. Denk aan droge houtsnippers, afgevallen herfstbladeren, dorre stengels, stro en houtkrullen.

Alle info over wat al dan niet composteerbaar is, vind je in de online thuiscomposteewijzer op **vlaco.be/thuiscomposteewijzer**. Je komt er alles te weten over de (thuis)composteerbaarheid van je tuin- en keukenresten. Vul een keuken- of tuinrestant in onder 'trefwoord' en kom onmiddellijk te weten of het al dan niet composteerbaar is en waarom. Composteerbaarheid is in de praktijk niet altijd een zwart-witverhaal, maar eerder een verhaal met heel wat nuances.

www.lannoo.com

Registreer u op onze website en we sturen u regelmatig een nieuwsbrief met informatie over nieuwe boeken en met interessante, exclusieve aanbiedingen.

www.vlaco.be

- facebook.com/vlacokringloop
- instagram.com/vlacovzw
- youtube.com/@vlacovzw7057
- linkedin.com/company/vlaco-vzw

CONCEPT EN INHOUD: Vlaco vzw

TEKST: Kristof Van Stichelen en Elfriede Anthonissen

WERKTEN MEE: Kristel Vandenbroek, Elke Celen, Maxim Rooseleer, Ingrid Vandenbroucke, Joachim De Coninck, Jeroen Bogaert

FOTOGRAFIE: Erwin Cloetens / Publibytes, StudioTropics, Jaklien De Becker en Shutterstock

GRAFISCHE VORMGEVING: Katrien Van De Steene (Whitespray)

Als u opmerkingen of vragen heeft bij de publicatie, kunt u contact opnemen met de Lannoo-redactie: redactielifestyle@lannoo.com

Als u opmerkingen heeft bij de inhoud van het boek, kunt u contact opnemen met Vlaco vzw: thuiskringlopen@vlaco.be

© Vlaco vzw en Uitgeverij Lannoo nv, Tielt, 2025

D/2025/45/184 – NUR 424

ISBN: 978 90 209 2995 9

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Papier van verantwoorde herkomst – FSC C117682

Het papier in dit product komt uit verantwoord beheerde bossen, onafhankelijk gecertificeerd volgens de regels van de Forest Stewardship Council.